

بررسی نقش سازمان های بین المللی در حمایت از مهاجرین افغان

Examining the Role of International Organizations in Supporting Afghan Migrants

عبدالله قیومی^۱، عنایت الله نوید^۲

DOI: 10.64104/v10.Issue17.n29.2025

چکیده

مهاجرت میلیون ها نفر از اتباع کشور به ویژه پس از تحولات سیاسی و امنیتی در سال های اخیر، یکی از چالش های پیچیده و چند بعدی در سطح بین المللی به دلیل بحران های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی تبدیل شده است که مدیریت آن مستلزم همکاری های بین المللی است. در این میان، سازمان های بین المللی نظیر سازمان ملل متحد، سازمان بین المللی مهاجرت و سایر نهادهای بشردوستانه نقش مهمی در حمایت از مهاجران افغان ایفا کرده اند. این نهادها علاوه بر ارائه کمک های بشردوستانه، در برنامه ریزی برای پناهندگی، انتقال مهاجران به کشورهای دیگر، و حمایت های قانونی نیز مشارکت داشته و نقش فعال ایفا کرده اند.

این پژوهش، به بررسی حمایت سازمان های بین المللی از مهاجران، عوامل مؤثر بر مهاجرت افغان ها، پیامدهای آن بر فرد و جامعه، و راهکارهای پیشنهادی برای کاهش این روند می پردازد. با این حال یافته های این پژوهش نشان می دهد که سازمان های بین المللی و نهادهای بشردوستانه و مؤسسات، نقش فعالی بر حمایت از مهاجران افغان داشته اند. مهاجرت پیامدهای منفی متعددی به همراه داشته که از مهم ترین آن ها می توان به فرار مغزها، کاهش نیروی کار ماهر و بحران های فرهنگی و اجتماعی در کشور اشاره کرد. سیاست های اخراج مهاجران نیز فشار مضاعفی بر دولت افغانستان، مهاجران و سازمان های بین المللی وارد کرده است.

این مقاله با رویکرد توصیفی، و با بهره گیری از نظریات اندیشمندان و نویسندگان و مطالعات موردی به تحلیل عمیق این پدیده پرداخته است. نتایج تحقیق نشان می دهد که برای مدیریت این چالش، اجرای

^۱-استاد دیپارتمنت فقه و قانون، پوهنځی شرعیات، پوهنتون سلام شعبه کندز، abdullahqayomi1990@gmail.com

^۲-استاد دیپارتمنت فقه و قانون، پوهنځی شرعیات، پوهنتون سلام شعبه کندز

سیاست‌هایی مانند ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار، توسعه خدمات آموزشی و بهداشتی و اجرای برنامه‌های حمایتی جهت بازگشت مهاجران به کشور ضروری است. امیدواریم که یافته‌های این پژوهش بتواند به سیاست‌گذاران در تدوین برنامه‌های مؤثر برای کنترل و مدیریت مهاجرت کمک کند.

واژگان کلیدی: مهاجرت افغان‌ها، عوامل مهاجرت، حمایت سازمانهای بین‌المللی، پیامدهای مهاجرت، راهکارهای کاهش مهاجرت.

اهداف تحقیق

- 1- شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر همچون بیکاری، فقر، عدم دسترسی به فرصت‌های آموزشی و بهداشتی، و بحران‌های امنیتی بر مهاجرت افغان‌ها به کشورهای دیگر و بررسی ابعاد مختلف این پدیده و پیامدهای آن.
- 2- شناسایی انواع حمایت‌های ارائه‌شده توسط سازمان‌های بین‌المللی (حقوقی، بشردوستانه، اقتصادی، آموزشی و روانی).
- 3- تحلیل نقش سازمان‌هایی چون سازمان ملل، کمیساریای عالی پناهندگان، سازمان بین‌المللی مهاجرت و سایر نهادها در مدیریت وضعیت مهاجران افغان.
- 4- همچنین روش‌های تسهیل بازگشت مهاجران و ادغام مجدد آن‌ها در جامعه بررسی شده و با ارائه داده‌های علمی و مستند، به سیاست‌گذاران و نهادهای مرتبط کمک خواهد کرد تا در تدوین سیاست‌های ملی و بین‌المللی در راستای مدیریت مهاجرت، تصمیمات آگاهانه و مؤثری اتخاذ کنند.

اهمیت و ضرورت تحقیق

مهاجرت گسترده افغان‌ها به خارج از کشور در نتیجه بحران‌های سیاسی، امنیتی و اقتصادی سال‌های متمادی، یکی از پیچیده‌ترین چالش‌های اجتماعی و انسانی معاصر به شمار می‌رود. میلیون‌ها تن از شهروندان افغانستان به دلیل فقر، بیکاری و کمبود خدمات اساسی و غیره عوامل، ناگزیر به ترک کشور شده‌اند. در این شرایط، سازمان‌های بین‌المللی از جمله کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان، سازمان بین‌المللی مهاجرت، دفتر هماهنگی کمک‌های بشردوستانه سازمان ملل و سایر نهادهای بین‌المللی و منطقه‌ای، نقش کلیدی در حمایت از مهاجران افغان ایفا کرده‌اند. بررسی نقش این سازمان‌ها نه تنها از جهت شناسایی نوع و میزان خدمات حمایتی اهمیت دارد، بلکه می‌تواند میزان کارآمدی مداخلات بشردوستانه، چالش‌های اجرایی، و نارسایی‌های موجود در حمایت از مهاجران را نیز روشن سازد. این تحقیق از این نظر حائز اهمیت است که با ارائه تحلیل دقیق و مستند از عملکرد سازمان‌های بین‌المللی، زمینه را برای بهبود سیاست‌های داخلی و خارجی در حوزه مهاجرت فراهم می‌کند.

همچنین، نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند به سیاست‌گذاران، نهادهای دولتی، دانشگاهیان و فعالان حقوق بشر کمک کند تا رویکردهای علمی‌تر، منسجم‌تر و انسانی‌تری در مدیریت مهاجرت و حمایت از مهاجران اتخاذ کنند.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع توصیفی تحلیلی است و به بررسی و تحلیل داده‌های موجود درباره حمایت سازمان‌های بین‌المللی از مهاجرت افغان‌ها می‌پردازد. در این تحقیق، اطلاعات مرتبط با حمایت سازمان‌های بین‌المللی عوامل، پیامدها و

راهکارهای مهاجرت به صورت جامع گردآوری و تحلیل می‌شود. روش گردآوری داده‌ها به صورت مطالعات کتابخانه‌ای بوده و از منابع معتبر علمی از جمله کتاب‌ها، پایان نامه‌ها، مقالات پژوهشی، گزارش‌های سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان ملل متحد و سازمان بین‌المللی مهاجرت، مستندات دولتی استفاده خواهد شد. این رویکرد به پژوهش‌گران امکان می‌دهد تا بر پایه داده‌های معتبر و مستند، تصویری دقیق از وضعیت مهاجرت افغان‌ها ارائه دهند.

مقدمه

مهاجرت اتباع کشور در دهه‌های اخیر به یکی از چالش‌های بزرگ و پیچیده بین‌المللی تبدیل شده است. این مهاجرت‌ها نه تنها تأثیرات عمیقی بر فرد و خانواده‌های مهاجر گذاشته است، بلکه کشورهای میزبان نیز با مشکلات و چالش‌های متعددی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مواجه شده‌اند. در این میان، سازمان‌های بین‌المللی نظیر سازمان ملل متحد و کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد و سایر نهادهای بین‌المللی نقش حیاتی در حمایت از مهاجران افغان ایفا کرده‌اند. این سازمان‌ها با ارائه کمک‌های بشردوستانه، تسهیل پناهندگی، و حمایت‌های قانونی و اجتماعی، تلاش می‌کنند تا شرایط زندگی مهاجران را بهبود بخشیده و از فشارها و مشکلاتی که آن‌ها مواجه هستند، بکاهند.

همکاری‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های بین‌المللی در حمایت از مهاجران افغان، نه تنها در تأمین نیازهای اولیه نظیر غذا، مسکن و خدمات بهداشتی و آموزشی، بلکه در ایجاد فرصت‌های شغلی و تقویت خودکفایی مهاجران نیز بسیار مؤثر بوده است. این پژوهش به بررسی نقش و اهمیت این سازمان‌ها در حمایت از مهاجران افغان، پیامدهای موجود در این زمینه، و تأثیرات این حمایت‌ها بر کشور می‌پردازد. نتایج این تحقیق می‌تواند به سیاست‌گذاران داخلی و بین‌المللی کمک کند تا با اتخاذ رویکردهای مناسب، بهبود شرایط زندگی مهاجران و کاهش پیامدهای منفی مهاجرت را ممکن سازند.

عوامل مهاجرت افغان‌ها

در دنیای معاصر، علاوه بر «عصر مهاجرت»، می‌توان از «عصر سکونت اجباری» نیز یاد کرد، زیرا بیشتر پژوهش‌ها بر مراحل پس از مهاجرت تمرکز دارند و عوامل مؤثر بر تمایل و تصمیم‌گیری افراد پیش از مهاجرت کمتر بررسی شده‌اند.³ تمایل به مهاجرت موضوعی است که اخیراً در ادبیات مهاجرت توجه زیادی به خود جلب کرده است. مهاجرت افغان‌ها از دیرباز به عنوان بخشی از واقعیت‌های اجتماعی این کشور مطرح بوده است. مهاجرت‌های اجباری عمدتاً ناشی از جنگ، درگیری‌های داخلی، در حالی که مهاجرت‌های داوطلبانه به منظور زیارت، تحصیل و جستجوی فرصت‌های بهتر انجام می‌شده است.

این اشکال مختلف مهاجرت تأثیرات عمیقی بر ساختار اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی افغانستان داشته‌اند. در دهه‌های اخیر، افزایش درگیری‌های داخلی، ناامنی‌های سیاسی و اقتصادی و تحولات بین‌المللی، مهاجرت از افغانستان را به پدیده‌ای فراگیر و تأثیرگذار بر ساختار اجتماعی و اقتصادی کشور تبدیل کرده است که چالش‌های متعددی را ایجاد کرده

³. Carling, J. (2002). Migration in the age of involuntary immobility: Theoretical reflections and Cape Verdean experiences. Journal of Ethnic and Migration Studies, 28(1): 5-42. (5)

است. در طول دو دهه ۱۳۶۰ تا ۱۳۸۰ هجری شمسی، حدود ۳۰ درصد از جمعیت افغانستان کشور را ترک کرده‌اند. تنها در طول دهه ۱۳۶۰، بیش از شش میلیون نفر از افغانستان به دلایل گوناگون مهاجرت کرده‌اند. این مهاجرت‌ها عمدتاً به ۷۲ کشور مختلف صورت گرفته است که در این میان، ایران و پاکستان به‌عنوان اصلی‌ترین مقاصد مهاجران افغان محسوب می‌شوند.^۴

رنانی و همکاران (۱۳۹۳) بیان کرده‌اند که وضعیت نامناسب اقتصادی، نرخ بالای بیکاری، تفاوت‌های درآمدی چشمگیر میان کشور مبدأ و مقصد، و نبود فرصت‌های شغلی مناسب، از مهم‌ترین عوامل مهاجرت نخبگان هستند. در شرایطی که اقتصاد داخلی قادر به تأمین امنیت شغلی و معیشتی نخبگان نباشد، این افراد به دنبال فرصت‌های بهتر در کشورهایی با بازار کار پایدارتر و درآمدهای بالاتر خواهند بود. این مهاجرت به کاهش سرمایه انسانی کشور مبدأ و افزایش شکاف توسعه‌ای میان کشورها منجر می‌شود.^۵ نگرش منفی جامعه به نخبگان ناشی از عدم درک درست از نقش این افراد در توسعه علمی و اجتماعی می‌تواند مانع پیشرفت آن‌ها شود. رقابت‌های اجتماعی و محدودیت‌های فرهنگی این نگرش را تقویت کرده و به نادیده گرفتن توانمندی‌های نخبگان منجر می‌شود، که در نهایت رشد علمی و حرفه‌ای جامعه را کند می‌کند.^۶

نقش سازمان‌های بین‌المللی

در سال‌های اخیر، سازمان‌های بین‌المللی نقش برجسته‌ای در حمایت از پناهجویان افغان ایفا کرده‌اند. این سازمان‌ها با ارائه کمک‌های بشردوستانه، حمایت‌های حقوقی و تسهیل روند ادغام اجتماعی، در تأمین نیازهای اولیه پناهجویان و انتقال آن‌ها به کشورهای میزبان نقش اساسی داشته‌اند. با آن‌که آمار دقیق و به‌روز از تعداد افرادی که هر یک از این سازمان‌ها تحت پوشش قرار داده‌اند، به دلیل گستردگی و پراکندگی جغرافیایی عملیات ممکن است به‌صورت منظم در دسترس عموم نباشد، اما گزارش‌های سالانه منتشرشده در وبسایت‌های رسمی این سازمان‌ها می‌توانند منبع معتبر و قابل اعتمادی برای دستیابی به اطلاعات آماری و جزئیات فعالیت‌های آن‌ها باشند. از این‌رو، با مراجعه به این منابع، دید روشن‌تری از میزان و نوع خدمات ارائه‌شده به پناهجویان افغان بیان می‌نماییم.

۱- کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد^۷

این سازمان نقش محوری در حمایت از پناهجویان افغان ایفا می‌کند. مسئولیت اصلی این سازمان ثبت پناهجویان، ارائه کمک‌های انسانی، حمایت حقوقی، و تسهیل ادغام اجتماعی آن‌ها در کشورهای میزبان است. همچنین سازمان یادشده مسئولیت دارد با دولت‌ها و دیگر سازمان‌های بین‌المللی همکاری کند تا راه‌حل‌های پایدار برای پناهجویان فراهم گردد. سازمان‌های که به طور خاص به امور پناهندگان و مهاجران مربوط هستند، می‌توانند منابع و خدمات مربوطه را فراهم کنند. همکاری با این سازمان‌ها می‌تواند شامل باشد به استفاده از خدمات و منابع موجود، بهبود فرایندهای اداری و قانونی مربوط

^۴ Turton, D; Marsden, P. (2002). Taking Refugee for a Ride? The Politics of Refugee Return to Afghanistan, Kabul: Afghanistan and Research Evaluation Research.

^۵ رنانی، محسن، شیرازی، همایون، صادقی، بهروز (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر جریان مهاجرت از ایران با استفاده از مدل پانل پویا. تحقیقات اقتصادی، دوره ۴۹، شماره (۲). ص ۳۳۷ تا ۳۶۲. ص ۳۴۲.

^۶ همان

^۷ UNHCR

به پناهجویان، و ارائه راهنمایی و مشاوره بوده پناهجویان در مورد حقوق و وظایف آنها^۸. این سازمان حدود ۱۵۰۰۰۰ نفر را از طریق برنامه‌های مختلف به کشورهای مختلف انتقال داده است^۹.

کمک‌های این سازمان به مهاجران افغان در سال ۲۰۲۳

- به بیش از ۱٫۵ میلیون نفر در ۳۴ ولایت افغانستان کمک‌رسانی کرد که حدود ۸۰٪ آن‌ها زنان و کودکان بودند.
- ۳۶۴'۰۰۰ نفر کمک نقدی دریافت کردند.
- ۲۶۰'۰۰۰ نفر از کمک‌های غیرنقدی بهره‌مند شدند.
- ۵۳۰'۰۰۰ نفر از برنامه‌های مبتنی بر جامعه بهره‌مند شدند.
- بیش از ۴۰'۰۰۰ نفر خدمات روانی-اجتماعی دریافت کردند.
- ۳۰'۰۰۰ کودک تحت حمایت برنامه‌های حفاظت از کودکان قرار گرفتند.
- حداقل ۱'۴۰۰ نفر آموزش مهارت‌های خیاطی دیدند^{۱۰}.

کمک‌های این سازمان به مهاجران افغان در سال ۲۰۲۴

- به ۱٫۳ میلیون نفر در سراسر افغانستان کمک‌رسانی کرد.
- ۲۷۸'۴۶۸ نفر کمک نقدی دریافت کردند.
- بیش از ۱'۰۲۹'۹۱۴ نفر از کمک‌های غیرنقدی و سایر کمک‌های فردی بهره‌مند شدند.
- ۴۷۴'۴۵۰ نفر در ۸۰ منطقه اولویت‌دار بازگشت و ادغام مجدد از فعالیت‌های مختلف بهره‌مند شدند.
- تمام ۳۴ ولایت افغانستان تحت پوشش فعالیت‌های آن قرار گرفتند^{۱۱}.

۲- سازمان بین‌المللی مهاجرت^{۱۲}

سازمان بین‌المللی مهاجرت نقش کلیدی در حمایت از مهاجران افغان دارد. این سازمان با تأمین مالی و ارائه خدمات اساسی به پناهندگان و عودت‌کنندگان افغان، به‌ویژه در افغانستان، ایران، پاکستان و کشورهای آسیای میانه، کمک می‌کند. سازمان بین‌المللی مهاجرت با توجه به خطر وخامت بیشتر وضعیت اجتماعی، اقتصادی و امنیتی در افغانستان، آواره‌گی داخلی و مهاجرت به خصوص به ایران و پاکستان را پیش‌بینی می‌کند. این سازمان با حمایت اتحادیه اروپا، به ۱٫۲ میلیون افغان کمک‌رسانی کرده است و به بازگشت‌کنندگان، خسارت‌دیدگان بلایای طبیعی و سایر گروه‌های نیازمند کمک می‌کند^{۱۳}.

^۸- محسنی، سارا (۱۳۸۹). بررسی نقش کمیساریای عالی پناهندگان در ایران در اجرای حقوق پناهندگی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی پیام نور. روحانی، سمیرا؛ ذاکریان، مهدی؛ محمد علی، عبداله‌زاده (۱۴۰۲). بررسی نقش تقسیم مسئولیت در پذیرش پناهجویان افغان در ایران با تأکید بر حقوق بشر اسلامی (از ۱۳۵۷ تا ۱۴۰۲). فصلنامه علمی مطالعات حقوق بشر اسلامی، دوره ۱۲، شماره (۴) پیاپی (۳۱)، ص ۲۷-۷ ص ۲۱.

^۹- <https://reporting.unhcr.org/afghanistan-situation-global-report-2023>

^{۱۰}- <https://reporting.unhcr.org/afghanistan-situation-global-report-2023>

^{۱۱}- <https://www.unhcr.org/af/about-unhcr/figures>

^{۱۲}- IOM

^{۱۳}- <https://www.afintl.com/202406129127>

سازمان بین‌المللی مهاجرت، برای ۲۵۵ هزار و ۱۱۵ مهاجر تازه برگشته کمک‌های پس از ورود که شامل خدمات تهیه محل اقامت موقت، خوراک و هزینه حمل‌ونقل می‌شود، ارائه کرده است. افزون بر آن، سازمان بین‌المللی مهاجرت تصریح کرده که به ۲۴۷ هزار و ۸۸۴ برگشت‌کننده دیگر برای رسیدن به مناطق اصلی شان، کمک‌های نقدی کرده است^{۱۴}.

سازمان بین‌المللی مهاجرت از سپتامبر ۲۰۲۳ تا اپریل ۲۰۲۵ به بیش از یک میلیون مهاجر افغان که از ایران و پاکستان به کشور بازگشته‌اند، کمک‌های بشردوستانه ارائه کرده است. در این دوره، بیش از ۲٫۴۳ میلیون مهاجر افغان بدون مدرک به افغانستان بازگشتند که ۵۴٪ از آنان به‌طور اجباری اخراج شده‌اند. به ۱'۰۰۳'۵۶۳ نفر از این بازگشت‌کنندگان، کمک‌های حیاتی پس از ورود ارائه کرده است، از جمله غذا، سرپناه موقت، خدمات صحتی و کمک‌های ترانسپورتی. این سازمان در ولایات هرات، نیمروز، قندهار و ننگرهار هشت مرکز پذیرش و ترانزیت را اداره می‌کند که در آن‌ها به بازگشت‌کنندگان خدمات متنوعی ارائه می‌شود. این مراکز به‌ویژه به افراد آسیب‌پذیر مانند زنان و کودکان خدمات ویژه‌ای ارائه می‌دهند^{۱۵}.

3- سازمان ملل متحد برای کودکان^{۱۶}

یونیسف^{۱۷}، خصوصاً در حمایت از کودکان پناه‌جو نقش مهمی دارد. این سازمان برنامه‌هایی برای ارائه آموزش، خدمات بهداشتی و تغذیه به کودکان پناه‌جویان افغان اجرا می‌کند. تلاش جهت محافظت از حقوق کودکان پناه‌جو در برابر سوءاستفاده و بهره‌کشی از دیگر مسئولیت‌های این سازمان است^{۱۸}.

سازمان ملل متحد در سال‌های اخیر نقش مهمی در حمایت از مهاجران و بازگشت‌کنندگان افغان ایفا کرده است. بر اساس گزارش‌های رسمی، از ۱۵ سپتامبر ۲۰۲۳ تا نوامبر ۲۰۲۴، بیش از ۷۵۸'۰۰۰ افغان از پاکستان به کشور بازگشته‌اند. یونیسف در گذرگاه‌های مرزی تورخم و اسپین‌بولدک به این بازگشت‌کنندگان خدماتی از جمله مراقبت‌های صحتی، واکسیناسیون فلج اطفال، تغذیه، آب و فاضلاب، حمایت روانی و محافظت از کودکان ارائه کرده است^{۱۹}.

در نوامبر ۲۰۲۴، یونیسف فعالیت‌های زیر را انجام داده است

- غربالگری ۴۶۰'۰۰۰ کودک برای سوءتغذیه، که از این میان ۴۴'۵۴۵ کودک (۵۸٪ دختر) تحت درمان سرپایی قرار گرفتند و ۳'۷۲۹ کودک با سوءتغذیه شدید و عوارض طبی به مراکز درمانی ارجاع داده شدند.
- ارائه خدمات محافظت از کودکان به ۳۲۰'۷۰۲ کودک و مراقب، شامل ۲'۹۸۷ کودک دارای معلولیت.
- تأمین دسترسی به آب آشامیدنی سالم برای ۵۴'۹۴۵ نفر در ۱۳ ولایت از طریق ساخت ۲۱ سیستم آبرسانی خورشیدی و بازسازی چهار سیستم آسیب‌دیده.

^{۱۴} - <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.tabnak.ir/fa/news/12606>

^{۱۵} - <https://aprrn-afg.org/migration-news/over-2-4-million-afghan-refugees-returned-from-iran-and-pakistan-since-2023-iom-reports>

^{۱۶} - UNICEF

^{۱۷} - UNICEF. (2023). Annual Report. United Nations International Children's Emergency Fund.

^{۱۸} - <https://tahlilroz.com/?p=6080>. UNICEF (2023). Annual Report. United Nations International Children's Emergency Fund.

^{۱۹} - <https://www.unicef.org/afghanistan/documents/unicef-afghanistan-humanitarian-situation-report-30-1-november-2024>

در مجموع، یونیسف در سال ۲۰۲۵ به ۲۲٫۹ میلیون نفر در افغانستان، از جمله ۱۲٫۴ میلیون کودک، نیازمند کمک‌های بشردوستانه اشاره کرده است. برای پاسخ به این نیازها، این سازمان درخواست ۱٫۲ میلیارد دلار کمک مالی کرده است.²⁰

4- سازمان بهداشت جهانی²¹

این سازمان نیز در تقسیم مسئولیت پناهجویان افغان نقش دارد. این سازمان تلاش می‌کند تا به تامین خدمات بهداشتی ضروری برای پناهندگان، از جمله مراقبت‌های پزشکی، واکسیناسیون، بهداشت عمومی و کنترل بیماری‌ها بپردازد. این نقش مهمی در حمایت از مهاجران افغان دارد. این سازمان با همکاری دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی، پروژه‌هایی را برای ارتقای سلامت عمومی و کمک به پناهندگان آغاز کرده است. با تأمین تجهیزات پزشکی پیشرفته و داروهای ضروری، به‌ویژه در مناطق آسیب‌پذیر و محروم، به افزایش دسترسی به خدمات بهداشتی کمک می‌کند. این سازمان همچنین برای کاهش خطر شیوع‌های بیماری‌های مستعد همه‌گیری و افزایش دسترسی به خدمات بهداشتی نجات‌بخش، تلاش می‌کند.²²

سازمان جهانی بهداشت در سال‌های اخیر نقش حیاتی در ارائه خدمات صحتی به مهاجران و بازگشت‌کنندگان افغان ایفا کرده است. بر اساس گزارش‌های رسمی، در سال ۲۰۲۳، ۲۸٫۳ میلیون نفر در افغانستان به کمک‌های بشردوستانه نیاز داشتند که از این میان، ۱۷٫۶ میلیون نفر به خدمات صحتی نیازمند بودند.²³

اقدامات کلیدی سازمان جهانی بهداشت برای مهاجران افغان

- حمایت از مراکز صحتی: از ۱۹۰ مرکز صحتی در سراسر افغانستان حمایت کرده و ۱۲۱ تیم نظارت و ۳۴ تیم پاسخ به شیوع بیماری‌ها را در کشور مستقر نموده است.

- شناسایی مناطق محروم: در سال ۲۰۲۲، بیش از ۱۳ میلیون نفر را در ۱۳'۵۵۸ قریه شناسایی کرد که دسترسی محدود یا هیچ‌گونه دسترسی به خدمات صحتی اولیه ندارند.²⁴

5- دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم²⁵

دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم یکی از سازمان‌های کلیدی در حمایت از مهاجران افغان است. این سازمان با ارائه برنامه‌های متنوعی به مقابله با قاچاق انسان و حمایت از مهاجران می‌پردازد. به عنوان مثال، با همکاری دولت‌ها و سازمان‌های غیردولتی، پروژه‌هایی را برای ارتقاء امنیت و حفاظت از مهاجران افغان اجرا می‌کند. این سازمان همچنین به تقویت توانمندی‌های قانونی و اجرایی کشورها در مقابله با قاچاق انسان کمک می‌کند و با ارائه آموزش‌ها و منابع ضروری، به افزایش آگاهی و توانمندی مهاجران در برابر جرائم مرتبط با مواد مخدر و قاچاق انسان کمک می‌کند.²⁶

²⁰- <https://www.unicef.org/appeals/afghanistan>

²¹- WHO

²²- <https://iran.un.org/fa/>

²³- <https://www.who.int/emergencies/funding/health-emergency-appeals/2023/2023/2022-appeals/appeal-afghanistan>

²⁴- <https://www.who.int/emergencies/funding/health-emergency-appeals/2023/2023/2022-appeals/appeal-afghanistan>

²⁵- UNODC

²⁶- UNODC (2022). Annual Report. United Nations Office on Drugs and Crime.

- توسعه خدمات درمانی و روانی در افغانستان: در اکتبر ۲۰۲۳، اتحادیه اروپا مبلغ ۱۰ میلیون یورو به دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرم سازمان ملل²⁷ و سازمان جهانی بهداشت اختصاص داد تا دسترسی به خدمات درمانی برای اختلالات روانی و سوءمصرف مواد مخدر در افغانستان، به ویژه برای زنان و دختران آسیب پذیر، گسترش یابد. این بودجه به بهبود کیفیت خدمات، آموزش کارکنان صحتی و بازسازی مراکز درمانی کمک می کند.

- برگزاری کارگاه های منطقه ای برای حمایت از مهاجران افغان: در جون ۲۰۲۳، یک کارگاه منطقه ای با حضور نمایندگان هشت کشور (از جمله افغانستان، ایران و پاکستان) برگزار کرد. هدف این کارگاه تقویت استراتژی های پیشگیری، درمان و مراقبت از سوءمصرف مواد مخدر برای جوامع آسیب پذیر، از جمله مهاجران افغان، بود. برنامه هایی مانند "خانواده های قوی" برای ارائه خدمات در محیط های با منابع محدود معرفی شدند.²⁸

- ارائه خدمات (HIV) به مهاجران افغان مصرف کننده مواد مخدر: در سال ۲۰۰۹، با همکاری دولت ایران و با حمایت مالی هلند، پروژه ای را برای ارائه خدمات پیشگیری و درمان (HIV) به مهاجران افغان مصرف کننده مواد مخدر در ایران آغاز کرد. این پروژه شامل آموزش، توزیع وسایل پیشگیری و ارائه مشاوره بود.²⁹

- خدمات مرزی برای مهاجران بازگشته: در سال ۲۰۱۰، پروژه ای را برای ارائه خدمات (HIV) به مهاجران افغان بازگشته از ایران و پاکستان راه اندازی کرد. این خدمات شامل توزیع سرنگ های تمیز، آموزش، مشاوره و درمان های اولیه بود.³⁰

6- سازمان های حقوق بشر³¹

سازمان های حقوق بشر نقش کلیدی در حمایت از مهاجران افغان دارند. این سازمان ها به طور مستمر از مهاجران افغانستان که در معرض خشونت و ناامنی قرار دارند، دفاع کرده اند. آن ها از طریق ارائه خدمات اجتماعی، حقوقی، و مالی به مهاجران کمک می کنند تا از مشکلات موقت و دائمی که با آن ها مواجه هستند، رهایی یابند. همچنین، این سازمان ها برای افزایش آگاهی و توجه به مسائل مرتبط با مهاجرت افغانستان به اقداماتی نظیر انتشار گزارش ها و برگزاری کنفرانس ها می پردازند.³²

سازمان های حقوق بشری، به ویژه کمیساریای عالی سازمان ملل متحد برای پناهندگان، در سال های اخیر نقش حیاتی در حمایت از مهاجران و بازگشت کنندگان افغان ایفا کرده اند.

حمایت های آن از مهاجران افغان

در سال ۲۰۲۴، به ۱٫۳ میلیون نفر در افغانستان کمک های بشردوستانه ارائه کرده است، که شامل:

- ۲۷۸'۴۶۸ نفر دریافت کننده کمک های نقدی

- ۱'۰۲۹'۹۱۴ نفر بهره مند از کمک های غیرنقدی و سایر حمایت های فردی

²⁷- UNODC

²⁸- <https://www.icati.org/knowledge-share/resources/08-2023/supporting-displaced-people-afghanistan-and-host-communities>

²⁹- <https://unis.unvienna.org/unis/en/pressrels/2009/unisnar1050>.

³⁰- <https://www.unaids.org/en/resources/presscentre/featurestories/2010/april>

³¹- Human Rights Organizations

³²- United Nations Human Rights Council (2022). Annual Report. UNHRC.

- ۴۷۴/۴۵۰ نفر در ۸۰ منطقه اولویت‌دار بازگشت و ادغام مجدد

حمایت‌های روانی و اجتماعی: در سال ۲۰۲۳، بیش از ۴۰'۰۰۰ نفر از حمایت‌های روانی و اجتماعی بهره‌مند شده‌اند.³³

اقدامات کلیدی سازمان‌های حقوق بشری

- حمایت از بازگشت داوطلبان: از بازگشت داوطلبانه، ایمن و با کرامت پناهندگان افغان حمایت می‌کند و در این راستا، کمک‌های نقدی، خدمات بهداشتی، آموزش درباره خطرات مین و سایر حمایت‌ها را ارائه می‌دهد.³⁴

- مقابله با بازگشت‌های اجباری: در واکنش به تصمیم پاکستان برای اخراج هزاران پناهنده افغان و سازمان بین‌المللی مهاجرت نگرانی‌های خود را ابراز کرده و خواستار رعایت حقوق بشر و فراهم‌سازی مکانیزم‌های حمایتی برای افراد آسیب‌پذیر شده‌اند.³⁵ 7- شورای پناهندگان بریتانیا و عفو بین‌الملل³⁶

این سازمان در مناسبت‌های مختلف برای دفاع از حقوق پناهندگان و پناهجویان در بریتانیا متحد شده‌اند. آن‌ها کمپین‌های مشترکی را انجام داده‌اند، اعتراضات را سازمان‌دهی کرده‌اند و از افرادی که با اخراج یا بد رفتاری مواجه هستند حمایت قانونی کرده‌اند. همکاری آن‌ها به افزایش آگاهی عمومی، تاثیر گذاری بر تغییر سیاست‌ها و ارائه کمک مستقیم به پناهندگان کمک کرده است.

شورای پناهندگان بریتانیا از سال ۲۰۰۳ فعالیت می‌کند و در حال حاضر در ۱۲ ولایت افغانستان کمک‌های بشری ارائه می‌دهد. این شورا تأکید می‌کند که بریتانیا باید به حمایت حیاتی از مردم افغانستان ادامه دهد، زیرا میلیون‌ها افغان به کمک‌های حیاتی نیاز دارند. شورای پناهندگان بریتانیا از تعهد بریتانیا به ارائه ۱۱۳٫۵ میلیون پوند کمک بشری به افغانستان در سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ استقبال کرده است. و نیز، عفو بین‌الملل در حمایت از مهاجران افغان نقش مهمی دارد. این سازمان به مسائل حقوق بشری و حمایت از مهاجران توسط دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی توجه می‌کند. عفو بین‌الملل از دولت‌ها خواسته است تا از مهاجران افغان حمایت کنند و از اعمال نفرت در مقابل آنها جلوگیری کنند.³⁷

8- سازمان‌های غیر انتفاعی³⁸

سازمان‌های غیر انتفاعی و خیریه نقش مهمی در حمایت از پناهجویان دارند. این سازمان‌ها برنامه‌ها و پروژه‌هایی برای کمک به پناهجویان و افزایش تعامل اجتماعی آن‌ها اجرا می‌کنند. همکاری با این سازمان‌ها شامل ارائه منابع مالی و مواد ضروری، انجام تحقیقات و جمع‌آوری آمار، و ایجاد شبکه‌ها و فرصت‌های ارتباطی است. این اقدامات به پناهجویان کمک می‌کند تا با مشکلات موجود مقابله کرده و به زندگی بهتری دست یابند. سازمان‌های غیر انتفاعی با ایجاد فضای مناسب

³³- <https://reporting.unhcr.org/afghanistan-situation-global-report-2023>

³⁴- <https://www.unrefugees.org/news/afghanistan-refugee-crisis-explained/>

³⁵- <https://apnews.com/article/1BQZKqdp2CV3QV5nUEsqSg1ygegLmqRygj0da>

³⁶- British Refugee Council, Amnesty International

³⁷- <https://da.azadiradio.com/a/33034707.html>.

³⁸- NGOS

برای تعامل و ارتباط، نقش مهمی در بهبود شرایط زندگی پناهجویان ایفا می کنند. این همکاری ها به توسعه پایدار و عدالت اجتماعی کمک می کند.³⁹

- سازمان نجات کودکان⁴⁰

- این سازمان در زمینه آموزش، تغذیه، و حمایت های روانی اجتماعی برای کودکان مهاجر و پناهنده افغان فعال است.

- در سال ۲۰۲۳، به بیش از ۴۰۰ هزار کودک افغان در افغانستان و کشورهای میزبان خدمات ارائه کرده است.⁴¹

- کمیته بین المللی نجات⁴²

- در زمینه ارائه خدمات بهداشتی، آموزش، حمایت روانی و معیشتی به مهاجران و پناهندگان افغان فعال است.

- در سال ۲۰۲۳ بیش از ۳۰۰ هزار نفر را در افغانستان و کشورهای همسایه تحت پوشش خدمات خود قرار داده است.⁴³

9- دیده بان حقوق بشر و پزشکان بدون مرز⁴⁴

- دیده بان حقوق بشر: دیده بان حقوق بشر، یک سازمان برجسته حقوق بشر، و سازمان پزشکان بدون مرز، یک سازمان

بشر دوستانه پزشکی، در موارد متعدد برای روشن کردن چالش های پیش روی پناهندگان همکاری کرده اند.⁴⁵

سازمان پزشکان بدون مرز:

- ارائه خدمات درمانی و بهداشتی به مهاجران افغان در داخل افغانستان و در کشورهای میزبان.

- در سال های اخیر بیش از ۲۰۰ هزار نفر مهاجر و پناهنده افغان را تحت پوشش مراقبت های پزشکی قرار داده است.⁴⁶

10- بنیاد آکس فام

در چندین برنامه واکنش اضطراری و توسعه بلند مدت با هدف حمایت از پناهندگان و جمعیت های آواره همکاری کرده-

اند. آن ها در کشور های مانند اردن، لبنان و بنگلادیش برای ارائه خدمات ضروری مانند مراقبت های بهداشتی، آب،

بهداشت و آموزش با یکدیگر همکاری کرده اند. همکاری آن ها یک رویکرد جامع تر و هماهنگ تر را برای رسیدگی به نیازهای

پناهندگان و دفاع از حقوق آن ها ممکن کرده است.⁴⁷ من جمله در سال ۲۰۲۳، آکسفام به بیش از ۳۰۰ هزار نفر از مهاجران

و بازگشت کنندگان افغان در مناطق مختلف افغانستان خدمات ارائه داده است. این خدمات شامل تأمین آب آشامیدنی

سالم، بهداشت و آموزش های بهداشتی و حمایت از معیشت های آسیب پذیر است.⁴⁸

³⁹- روحانی، سمیرا؛ ذاکریان، مهدی؛ محمد علی، عبداله زاده (1402). بررسی نقش تقسیم مسئولیت در پذیرش پناهجویان افغان در ایران با تاکید بر حقوق بشر اسلامی (از 1357 تا 1402). فصلنامه علمی مطالعات حقوق بشر اسلامی، دوره 12، شماره (4) پیاپی (31)، ص 7-27. ص 21.

⁴⁰- Save the Children

⁴¹- <https://www.savethechildren.net/>

⁴²- International Rescue Committee - IRC

⁴³- <https://www.rescue.org/>

⁴⁴- Médecins Sans Frontières - MSF

⁴⁵- ناصر زاده، هوشنگ (1372). اعلامیه های جهانی حقوق بشر. تهران: جهاد دانشگاهی. ص 16.

⁴⁶- <https://www.msf.org/>

⁴⁷- ص 25. - صفایی، جواد (1374). توسعه و تحول حقوق پناهندگان، چاپ اول، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه.

⁴⁸- <https://www.oxfam.org/>

پیامدهای مهاجرت افغان‌ها

زندگی مهاجرین افغان در کشورهای مختلف به‌ویژه غرب، تجربه‌ای پیچیده و چندبعدی است که پیامدهای مختلفی را برای آن‌ها به همراه دارد. این پیامدها بر کیفیت زندگی فردی و اجتماعی مهاجرین تأثیر می‌گذارد و فرآیند ادغام و سازگاری آن‌ها در جوامع میزبان را شکل می‌دهند. بر اساس تحلیل مصاحبه‌های انجام‌شده و تحقیقات احمدی و همکاران، سه پیامد اصلی شناسایی شده⁴⁹ و سایر پیامدهای کلیدی بررسی می‌شود:

- **ارتباط با کشور مبدأ:** بسیاری از مهاجرین افغان در کشورهای غربی، به‌ویژه در مراحل اولیه مهاجرت، ارتباط خود را با خانواده و دوستان در افغانستان حفظ می‌کنند. این ارتباطات از طریق تماس‌های تلفنی، ارسال پول و سفر به کشور مبدأ ادامه می‌یابد و به‌عنوان عاملی حمایتی در برابر احساس بیگانگی و انزوا عمل می‌کند.

- **تضعیف تعاملات درون‌قومی:** زندگی در کشورهای غربی، به‌ویژه برای مهاجرینی که با فرهنگ‌های متفاوت روبه‌رو می‌شوند، می‌تواند روابط درون‌قومی را تضعیف کند. این مسئله در نسل‌های جوان‌تر مهاجرین که با فرهنگ‌های میزبان هم‌زیست می‌شوند، مشهودتر است و می‌تواند به مشکلات هویتی و کاهش همبستگی اجتماعی میان مهاجرین منجر شود.

- **حمایت مالی از خانواده در کشور:** بسیاری از مهاجرین افغان در کشورهای غربی به‌طور مداوم از طریق حواله‌های مالی به خانواده‌های خود در افغانستان، حمایت می‌کنند. این حمایت‌ها در شرایط اقتصادی سخت و بحران‌های داخلی افغانستان، برای تأمین معیشت خانواده‌ها حیاتی است. این حمایت‌ها علاوه بر تأثیرات اقتصادی، بر روابط خانوادگی و اجتماعی مهاجرین نیز اثرات عمیقی دارد. مهاجرت به‌عنوان پدیده‌ای پیچیده، توسعه انسانی، فرار مغزها، کاهش نیروی کار ماهر و اثرات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی را بر کشورهای مبدأ و مقصد به همراه دارد.

- **تأثیر بر توسعه انسانی:** مهاجرت نیروی کار متخصص می‌تواند به کاهش سرمایه انسانی در کشور منجر شود. این امر با ایجاد کمبود نیروی انسانی ماهر، موجب کاهش تولید و بهره‌وری در کشور می‌شود. همچنین، هزینه‌های صرف‌شده برای آموزش این نیروها در کشور مبدأ به هدر می‌رود که این خود زیانی برای جامعه محسوب می‌شود.⁵⁰

بر اساس پژوهش رستمی (1394) در ماهنامه "کار و جامعه"، مهاجرت نیروی کار متخصص یکی از چالش‌های اساسی برای کشورهای مبدأ است که به کاهش سرمایه انسانی و تأثیرات منفی بر توسعه اقتصادی و اجتماعی منجر می‌شود. این پدیده موجب کاهش نیروی کار ماهر در بخش‌های کلیدی مانند بهداشت، آموزش، فناوری و صنعت شده و بهره‌وری اقتصادی کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد. رستمی تأکید دارد که یکی از مهم‌ترین پیامدهای مهاجرت متخصصان، هدر رفت سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده برای آموزش و تربیت نیروی انسانی است. خروج نیروی متخصص باعث وابستگی به واردات نیروی کار خارجی، کاهش خلاقیت و نوآوری، افت کیفیت خدمات و تشدید شکاف بین عرضه و تقاضای نیروی کار ماهر می‌شود.

⁴⁹- احمدی، فاطمه؛ شفیعی، نوذر و ابراهیمی، شهروز (1401). بررسی چالشها، فرصتها و پیامدهای زندگی مهاجرین افغانستانی در کشورهای غربی، دوره 11، شماره (4)، پیاپی، 44: ص 59-82. ناشر، دانشگاه امام خمینی. ص 68.

⁵⁰- رستمی، هانی (1394). ماهنامه اجتماعی، اقتصادی، علمی و فرهنگی کار و جامعه. ناشر مؤسسه کار و تأمین اجتماعی، شماره (190). ص 40 تا 57.

- **فرار مغزها و کاهش نیروی کار ماهر:** خروج نیروی انسانی متخصص از کشورهای در حال توسعه، آثار منفی بر اقتصاد این کشورها بر جای می‌گذارد. این پدیده می‌تواند به کاهش سرمایه انسانی و تأخیر در فرآیند توسعه اقتصادی و اجتماعی منجر شود. بر اساس پژوهش رستمی (1393) در فصلنامه *سیاست‌های مالی و اقتصادی*، مهاجرت نیروی انسانی متخصص یا پدیده "فرار مغزها" یکی از مهم‌ترین چالش‌های کشورهای در حال توسعه به شمار می‌رود که پیامدهای گسترده‌ای بر اقتصاد و جامعه این کشورها دارد. این پژوهش نشان می‌دهد که خروج نیروی انسانی متخصص منجر به کاهش سرمایه انسانی، تأخیر در فرآیند توسعه اقتصادی و اجتماعی، و افزایش وابستگی این کشورها به کمک‌های خارجی می‌شود.⁵¹

رستمی (1394) بیان می‌کند که مهاجرت متخصصان از کشورهای در حال توسعه باعث کاهش توانایی این کشورها در استفاده از ظرفیت‌های داخلی برای رشد و توسعه می‌شود. کمبود نیروی متخصص در بخش‌های کلیدی مانند آموزش، بهداشت و فناوری، موجب کاهش کیفیت خدمات عمومی و افزایش هزینه‌های دولت می‌شود. این پژوهش تأکید دارد که فرار مغزها می‌تواند به افزایش فقر منجر شود؛ زیرا با کاهش نیروی متخصص، بهره‌وری اقتصادی کاهش یافته و فرصت‌های اشتغال کمتری برای نیروی کار غیرماهر ایجاد می‌شود.

- **اثرات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بر کشور:** مهاجرت نیروی کار ماهر تأثیرات منفی زیادی بر سرمایه اجتماعی و وضعیت اجتماعی اقتصادی کشورهای مبدأ دارد. بر اساس تحلیل‌های آقا محمدی و همکاران (1399)، مهاجرت نیروی کار ماهر نه تنها بر توسعه اقتصادی تأثیرات منفی دارد، بلکه باعث کاهش سرمایه اجتماعی نیز می‌شود. خروج نیروهای متخصص از جامعه، تعاملات اجتماعی را کاهش داده و اعتماد میان اعضای جامعه را تضعیف می‌کند. این مهاجرت‌ها می‌توانند به کاهش کیفیت خدمات عمومی و ایجاد خلأ در بخش‌های کلیدی مانند آموزش و بهداشت منجر شوند. همچنین، مهاجرت به یک الگوی اجتماعی تبدیل شده و افراد جامعه به آن به عنوان یک فرصت بهبود وضعیت اقتصادی نگاه می‌کنند که این امر می‌تواند نارضایتی اجتماعی و کاهش اعتماد عمومی را در پی داشته باشد.

به‌طور کلی، مطالعه آقا محمدی و همکاران (1399) نشان می‌دهد که مهاجرت نیروی کار ماهر می‌تواند علاوه بر اثرات اقتصادی، اثرات عمیق‌تری بر جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه داشته باشد. این تحقیق به‌ویژه بر کاهش سرمایه اجتماعی، تضعیف تعاملات اجتماعی و کاهش اعتماد در میان اعضای جامعه تأکید دارد. از این رو، مدیریت مناسب مهاجرت و ایجاد شرایطی برای حفظ نیروهای ماهر در داخل کشور، از اهمیت بالایی برخوردار است.⁵²

در اقتصادهای معاصر، پیشرفت کشورها به شدت وابسته به اقتصاد دانش‌بنیان است که در آن سرمایه‌ی انسانی یا نیروی کار ماهر عامل اصلی تولید به شمار می‌رود. کشورهای موفق در عرصه‌ی بین‌المللی، با جذب نخبگان خارجی و جلوگیری از مهاجرت نخبگان داخلی، قادر به تقویت این نوع اقتصاد هستند. نتایج تجربی پژوهش نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه و ارتقای سرمایه انسانی، تأثیر مثبت و معناداری بر رشد اقتصادی دارد. همچنین، نیروی کار غیرماهر و

⁵¹- رستمی، هاجر (1393). اثر مهاجرت نیروی انسانی متخصص (فرار مغزها) بر فقر در کشورهای در حال توسعه. فصلنامه سیاست‌های مالی و اقتصادی، سال دوم، شماره (5)، صفحه 93 تا 104. ص 6

⁵²- آقا محمدی، مهناز، میرکوشش، امیر هوشنگ، محمد زاده، علی (1399). شناسایی تاثیر مهاجرت نیروی کار بر توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه علمی جامعه‌شناسی سیاسی ایران، سال سوم شماره (4) (پیاپی 12). صص 3433 تا 3449. ص 3442.

موجودی سرمایه‌ی فیزیکی نیز تأثیر مشابهی دارند. در مقابل، مهاجرت نخبگان و انقلاب‌ها تأثیر منفی و معناداری بر رشد اقتصادی کشورها دارند.⁵³

مهاجرت نخبگان پیامدهای مختلفی برای کشورهای مبدأ و مقصد دارد. برای کشورهای مبدأ، از دست دادن نیروی متخصص و ماهر منجر به کاهش سرمایه انسانی، بهره‌وری نیروی کار، تضعیف نوآوری و کارآفرینی، و افزایش هزینه‌های آموزشی می‌شود. همچنین، سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده برای تربیت نخبگان بدون بازدهی مطلوب از بین می‌رود و رشد اقتصادی و علمی کشور با چالش مواجه می‌گردد. در مقابل، کشورهای مقصد با جذب نخبگان، موقعیت خود را در عرصه‌های علمی، فرهنگی و اقتصادی تقویت کرده و از استعدادهای مهاجران برای رشد اجتماعی و سیاسی بهره می‌برند. این مهاجرت همچنین می‌تواند به افزایش ارتباطات بین‌المللی و بازگشت سرمایه‌های فکری و اقتصادی به کشور مبدأ منجر شود.⁵⁴

راهکارهای مؤثر برای کنترل و کاهش مهاجرت

مهاجرت گسترده افغان‌ها، که تنها محدود به نخبگان علمی و فنی نیست بلکه اقشار مختلف جامعه از جمله کارگران، زنان، جوانان و خانواده‌ها را نیز در بر می‌گیرد، به یکی از چالش‌های اساسی اجتماعی، اقتصادی و امنیتی افغانستان تبدیل شده است. برای مدیریت و کاهش این روند، راهکارهایی چند بعدی در سطوح داخلی و بین‌المللی ضروری است.

1- بهبود وضعیت اقتصادی و معیشتی

یکی از دلایل اصلی مهاجرت، فقر، بیکاری و نبود فرصت‌های شغلی است. ایجاد فرصت‌های کاری پایدار، توسعه صنایع کوچک و متوسط، حمایت از زراعت و صنایع دستی، و جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی، می‌تواند انگیزه مهاجرت را کاهش دهد. به گفته رحمانی (۱۳۹۸)، توسعه اقتصادی در سطح محلی بیشترین تأثیر را در کاهش مهاجرت دارد و نقش دولت در تسهیل این روند کلیدی است.⁵⁵

2- توسعه خدمات عمومی و زیربناها

نبود خدمات اولیه مانند آموزش، بهداشت، آب آشامیدنی سالم، و برق، مردم را وادار به مهاجرت می‌کند. دولت و جامعه جهانی باید سرمایه‌گذاری هدفمند در مناطق محروم را افزایش دهند. طبق گزارش بانک جهانی (۲۰۲۳)، کمبود خدمات عمومی یکی از عوامل اصلی مهاجرت در کشورهای در حال توسعه از جمله افغانستان است.⁵⁶

3- تأمین مشارکت سیاسی و اجتماعی مردم

ایجاد نهادهای مشارکتی، شوراهای محلی، و سیاست‌گذاری از پایین به بالا می‌تواند حس تعلق و امید را افزایش دهد. بر

⁵³- شاه آبادی، دکتر ابو الفضل، پوران، رقیه (1388). اثر مهاجرت مغزها بر رشد اقتصادی (مطالعه موردی ایران). ناشر: فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی، شماره (52)، ص 35 تا 63.

ص 57 تا 58.

⁵⁴- مفتخری، علی، جعفری، محمد، اپونوری، یونس نادمی (1402)، بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر فرار مغزها در کشورهای عضو سازمان همکاری‌های شانگ‌های. فصلنامه مطالعات و سیاست‌های اقتصادی، دوره دهم، شماره (1)، شماره پیاپی، 19، صص 153-174.

⁵⁵- رحمانی، عبدالخالق. تحلیل عوامل مؤثر بر مهاجرت داخلی و خارجی در افغانستان. کابل: انتشارات معرفت، ۱۳۹۸.

⁵⁶- World Bank. World Development Report 2023: Migrants, Refugees, and Societies. Washington, DC: World Bank Publications, 2023.

اساس مطالعه مؤسسه مهاجرت بین‌المللی، مشارکت سیاسی و اجتماعی عامل مهمی در کاهش تصمیم به ترک وطن است.⁵⁷

4- بهبود نظام آموزش و ارتقای مهارت‌ها

سیستم آموزش پس مانده و فاصله میان آموزش و بازار کار، جوانان را نسبت به آینده ناامید می‌سازد. آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش مهارت‌محور باید تقویت شود تا نسل نو قادر به کسب درآمد در کشور خود باشد. اکبری (۱۳۹۵) نشان می‌دهد که انطباق آموزش با نیاز بازار، رابطه مستقیمی با کاهش مهاجرت دارد.⁵⁸

با توجه به توسعه شبکه‌های اطلاع‌رسانی علمی و پیوندهای عمیقی که مهاجران با جوامع علمی کشورهای توسعه‌یافته برقرار کرده‌اند، کشورهای در حال توسعه باید به سمت ایجاد شبکه‌های علمی فعال برای تعامل میان متخصصین داخلی و مهاجران متخصص حرکت کنند. این شبکه‌ها می‌توانند از توان علمی و تخصصی مهاجران در قالب مراوده علمی، نشر مقالات، برگزاری کنفرانس‌ها، فرصت‌های مطالعاتی، سیستم‌های مشاوره علمی و فعالیت‌های دانشگاهی دیگر بهره‌برداری کنند. سیاست چرخش مغزها می‌تواند اشتیاق و زمینه‌های لازم برای بازگشت مهاجران متخصص به کشور را تقویت کند و حتی اگر امکان بازگشت دائم برخی از آنها به دلیل تثبیت زندگیشان در خارج از کشور فراهم نشود، برقراری ارتباط با این افراد می‌تواند فرصتی برای مشارکت آنها در فرآیند توسعه کشورشان ایجاد کند. به این ترتیب، کشورهای در حال توسعه می‌توانند از نیروی انسانی ماهر و متخصص خود که با سرمایه‌گذاری دیگر کشورها پرورش یافته‌اند، بهره‌برداری کنند.⁵⁹

6- سیاست‌گذاری مهاجرتی هوشمند و انسانی

وجود یک استراتژی ملی مهاجرت که وضعیت اقتصادی، اجتماعی، و انسانی مهاجران را در نظر بگیرد و نقش تمام نهادهای دولتی، مدنی و بین‌المللی را دربرگیرد، ضروری است. سیاست‌گذاری مهاجرتی باید جامع، چندبخشی و هماهنگ باشد. دفتر (UNDP) در گزارشی پیشنهاد می‌دهد که کشورها باید برنامه‌های بازدارنده مهاجرت ناخواسته را با تمرکز بر تقویت ظرفیت داخلی طراحی کنند.⁶⁰

7- ترویج حس تعلق ملی و امید به آینده

تقویت هویت ملی، آموزش شهروندی، ترویج فرهنگ صلح، و رسانه‌های مثبت‌گرا، در کاهش حس ناامیدی عمومی تأثیر دارد. نسل جوان باید انگیزه‌ای برای ماندن، کار کردن، و ساختن کشور داشته باشد. تحلیل نورانی و همکاران (۱۴۰۱) بر این نکته تأکید دارد که هر جا امیدواری بیشتر باشد، مهاجرت کمتر اتفاق می‌افتد.⁶¹

⁵⁷ - International Organization for Migration (IOM). *Afghanistan Migration Profile 2021*. Geneva: IOM, 2021

⁵⁸ - اکبری، ناصر. «مهاجرت جوانان افغان و چالش‌های نظام آموزشی». *ماهنامه تعلیم و تربیت اسلامی*، شماره ۱۷، ۱۳۹۵.

⁵⁹ - عسگری، حشمت الله؛ تقوی، مهدی؛ عسکری، منوچهری؛ و شاکری، عباس (1387). بررسی علل فرار مغزها از کشورهای در حال توسعه به کشورهای OECD در قالب مدل جاذبه. *فصلنامه اقتصاد مقداری*، دوره 5، شماره (2)، صص 1-22.

⁶⁰ - United Nations Development Programme (UNDP). *Human Development Report 2023: Leaving No One Behind in Migration*. New York: UNDP, 2023.

⁶¹ - نورانی، سمیه، و همکاران. رابطه بین امید اجتماعی و تمایل به مهاجرت. *فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی افغانستان*، شماره ۴، ۱۴۰۱.

نتیجه‌گیری

مهاجرت افغان‌ها به دلیل بحران‌ها و جنگ‌های مداوم یک واقعیت اجتماعی دیرینه است که عوامل امنیتی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در آن نقش دارند. بیکاری، فقر، نبود فرصت‌های شغلی، نابرابری‌های اقتصادی و جنسیتی، و فقدان حمایت‌های اجتماعی و خدمات آموزشی و بهداشتی از دلایل اصلی مهاجرت محسوب می‌شوند. افزایش درگیری‌های داخلی و ناامنی‌های سیاسی، مهاجرت را به پدیده‌ای فراگیر و تأثیرگذار بر ساختار اجتماعی و اقتصادی افغانستان تبدیل کرده است. تحلیل دقیق این عوامل می‌تواند به سیاست‌گذاران در کنترل مهاجرت و ایجاد فرصت‌های بهتر کمک کند.

سازمان‌های بین‌المللی در حمایت از پناهجویان افغان نقش اساسی دارند. کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل متحد مسئول ثبت و ارائه کمک‌های انسانی به پناهجویان است. سازمان بین‌المللی مهاجرت نیز با تأمین مالی و خدمات اساسی به پناهندگان و عودت‌کنندگان کمک می‌کند. یونیسف در حمایت از کودکان پناهجو فعالیت می‌کند و سازمان بهداشت جهانی خدمات بهداشتی ضروری را ارائه می‌دهد. دفتر مقابله با مواد مخدر و قاچاق انسان و حمایت از مهاجران مشغول است. همکاری‌های بین‌المللی و سازمان‌دهی جامع می‌تواند به کاهش مشکلات و بهبود شرایط زندگی پناهجویان کمک کند.

سازمان‌های بین‌المللی به‌ویژه کمیساریای عالی سازمان ملل متحد برای پناهندگان نقش مهمی در حمایت از مهاجران افغان ایفا کرده‌اند. این سازمان با فراهم‌سازی کمک‌های نقدی، خدمات درمانی، آموزش، و اسکان مجدد، زمینه بازگشت داوطلبانه هزاران افغان را از کشورهای همسایه مانند پاکستان و ایران به افغانستان فراهم ساخته است. بر اساس گزارش در سال ۲۰۲۴، هر خانواده بازگشت‌کننده تا سقف ۷۰۰ دلار کمک نقدی دریافت کرده است تا هزینه‌های اولیه زندگی را تأمین کند. همچنین تیم‌های سیار بهداشتی در نقاط مختلف مستقر شده‌اند تا به نیازهای درمانی فوری بازگشت‌کنندگان پاسخ دهند.

علاوه بر آن، در زمینه آموزش و توانمندسازی اقتصادی نیز فعالیت‌های مؤثری انجام داده است. این سازمان با فراهم‌سازی لوازم و ثبت‌نام کودکان در مکاتب، زمینه بازگشت آنان به آموزش را مهیا کرده و با اجرای دوره‌های فنی و حرفه‌ای برای جوانان، فرصت‌های شغلی جدیدی ایجاد نموده است. همچنین کمک‌های حقوقی شامل تهیه اسناد هویتی و میانجی‌گری در حل تنش‌های اجتماعی میان مهاجران و جوامع میزبان، از دیگر اقدامات ارزشمند این نهاد به شمار می‌روند. این تلاش‌ها سبب کاهش آسیب‌پذیری مهاجران و تسهیل روند ادغام مجدد آنان در جامعه افغانستان شده است.

برای کنترل و کاهش مهاجرت، به اقدامات مؤثر درون‌سیستمی و بین‌المللی نیازمندیم. در سطح داخلی، کاهش بوروکراسی، نهادینه‌سازی مدیریت مشارکتی و بهبود شرایط معیشتی از راهکارهای مؤثر است. برنامه‌ریزی بلندمدت و هماهنگ با نیازهای بازار کار و تأمین دستمزد مناسب نیز ضروری است. در سطح بین‌المللی، ورود به شبکه‌های علمی معتبر و تقویت چرخش مغزها با ارائه تسهیلات پژوهشی و حفظ ارتباط با متخصصان مقیم خارج اهمیت دارد. این سیاست‌ها می‌توانند از خروج سرمایه‌های انسانی جلوگیری کرده و به توسعه پایدار کشور کمک کنند.

پیشنهادهات

با توجه به تحلیل عوامل مختلف مهاجرت افغان‌ها، که شامل ابعاد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی می‌شود، پیشنهادهات زیر می‌تواند به عنوان معیارهای علمی و عملی به دولت افغانستان و اندیشمندان برای کاهش روند مهاجرت و توسعه پایدار در کشور مطرح گردد:

1- ایجاد فرصت‌های شغلی و کاهش بیکاری: برای کاهش عامل مهاجرت اقتصادی، دولت باید بر ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب و پایدار تمرکز کند. این کار می‌تواند از طریق توسعه بخش‌های مختلف اقتصاد مانند صنعت، کشاورزی، و خدمات انجام گیرد. همچنین، حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و میان‌مقیاس، تشویق به سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، و ایجاد محیط‌های کسب‌وکار مناسب به‌ویژه در مناطق روستایی می‌تواند به کاهش بیکاری کمک کند.

2- بهبود سیستم آموزشی و دسترسی به خدمات بهداشتی: اصلاح و بهبود نظام آموزشی به‌ویژه در مناطق دورافتاده و کم‌برخوردار می‌تواند عامل مهمی برای کاهش مهاجرت به‌ویژه در میان جوانان باشد. ارتقاء کیفیت آموزش در مقاطع مختلف تحصیلی، فراهم کردن فرصت‌های تحصیلی در داخل کشور و بهبود کیفیت خدمات بهداشتی از دیگر عوامل کلیدی است که می‌تواند باعث کاهش انگیزه مهاجرت افراد به کشورهای دیگر برای تحصیل و درمان گردد. علاوه بر این، ایجاد برنامه‌های آموزشی ویژه برای نخبگان و متخصصان به‌ویژه در زمینه‌های علمی و فناوری می‌تواند آن‌ها را در داخل کشور حفظ کند.

3- محکم ساختن بیشتر وضعیت امنیتی و سیاسی: مشکلات سیاسی و نبود امنیت کافی از مهم‌ترین دلایل مهاجرت از افغانستان است. برای کاهش این عامل، دولت باید به تقویت نهادهای دولتی، و ایجاد فضای سیاسی پایدار بپردازد. اصلاحات در بخش‌های مختلف اداری و تقویت سیستم‌های قانونی می‌تواند اعتماد مردم را به حکومت افزایش دهد و شرایط امنیتی را بهبود بخشد. همچنین، ایجاد مکانیزم‌های مؤثر برای حل منازعات اجتماعی و سیاسی در داخل کشور می‌تواند به کاهش بحران‌ها و در نهایت به کاهش مهاجرت کمک کند.

4- حمایت از نخبگان و متخصصان: دولت باید با ایجاد فرصت‌های شغلی و پژوهشی مناسب برای نخبگان و متخصصان داخلی از مهاجرت آنان جلوگیری کند. ایجاد مراکز تحقیقاتی پیشرفته، تأمین منابع مالی برای پروژه‌های علمی، و فراهم آوردن امکانات پژوهشی به‌روز می‌تواند به جذب نخبگان و جلوگیری از مهاجرت آنان کمک کند. همچنین، با ارائه مزایای مناسب اجتماعی و شغلی برای متخصصان، مثل حمایت‌های اجتماعی و امنیت شغلی، انگیزه‌های نخبگان برای مهاجرت کاهش خواهد یافت.

5- ایجاد سیاست‌های حمایتی برای خانواده‌ها: دولت باید سیاست‌های حمایتی مؤثر برای خانواده‌ها به‌ویژه در مناطق کم‌برخوردار ایجاد کند. این سیاست‌ها می‌تواند شامل کمک‌های اجتماعی، تأمین مسکن، بهبود کیفیت خدمات بهداشتی و آموزشی، و ایجاد فرصت‌های شغلی برای زنان و اقشار آسیب‌پذیر باشد. کاهش نابرابری‌های اجتماعی و فراهم آوردن فرصت‌های برابر برای همه اقشار جامعه می‌تواند باعث کاهش انگیزه‌های مهاجرت شود.

- 6- تقویت زیرساخت‌ها و ایجاد فرصت‌های اقتصادی در مناطق دورافتاده: با تقویت زیرساخت‌ها در مناطق روستایی و کم‌برخوردار، می‌توان مهاجرت به کشورهای دیگر را کاهش داد. تأمین دسترسی به برق، آب آشامیدنی، جاده‌ها و سایر امکانات اساسی می‌تواند زندگی در این مناطق را بهبود بخشد و از روند مهاجرت پیشگیری کند.
- 7- تشویق به مشارکت شهروندی و تقویت هویت ملی: تقویت هویت ملی و مشارکت فعال شهروندان در تصمیم‌گیری‌های ملی می‌تواند احساس تعلق به کشور را در مردم افزایش دهد.

فهرست مراجع

- 1- آقا محمدی، مهناز، میرکوشش، امیر هوشنگ، محمد زاده، علی (1399). شناسایی تاثیر مهاجرت نیروی کار بر توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه علمی جامعه‌شناسی سیاسی ایران، سال سوم شماره (4) (پیاپی 12). صص 3433 تا 3449. ص 3442.
- 2- احمدی، فاطمه، شفیعی، نوذر و ابراهیمی، شهرز (1401). بررسی چالش‌ها، فرصت‌ها و پیامدهای زندگی مهاجرین افغانستانی در کشورهای غربی، دوره 11، شماره (4)، پیاپی، 44: 59-82. ناشر، دانشگاه امام خمینی.
- 3- اکبری، ناصر. «مهاجرت جوانان افغان و چالش‌های نظام آموزشی». «ماهنامه تعلیم و تربیت اسلامی»، شماره ۱۷، ۱۳۹۵.
- 4- اندیشمند، محمد، رضایی، حسن، موحدی، علی رضا، ضیایی، میر حسین (1398)، شناسایی عوامل مهاجرت‌های غیر قانونی شهروندان افغانستان، ناشر: وزارت مهاجرین، ریاست تحقیق و معلومات مهاجرین.
- 5- رحمانی، عبدالخالق. تحلیل عوامل مؤثر بر مهاجرت داخلی و خارجی در افغانستان. کابل: انتشارات معرفت، ۱۳۹۸.
- 6- رستمی، هانی (1394). ماهنامه اجتماعی، اقتصادی، علمی و فرهنگی کار و جامعه. ناشر مؤسسه کار و تامین اجتماعی، شماره (190). ص 40 تا 57.
- 7- رستمی، هاجر (1393). اثر مهاجرت نیروی انسانی متخصص (فرار مغزها) بر فقر در کشورهای در حال توسعه. فصلنامه سیاست‌های مالی و اقتصادی، سال دوم، شماره (5)، صفحه 93 تا 104.
- 8- رنانی، محسن، شیرازی، همایون، صادقی، بهروز (1393). بررسی عوامل مؤثر بر جریان مهاجرت از ایران با استفاده از مدل پانل پویا. تحقیقات اقتصادی، دوره 49، شماره (2). ص 337 تا 362.
- 9- روحانی، سمیرا؛ ذاکریان، مهدی؛ محمد علی، عبداله‌زاده (1402). بررسی نقش تقسیم مسئولیت در پذیرش پناهجویان افغان در ایران با تاکید بر حقوق بشر اسلامی (از 1357 تا 1402). فصلنامه علمی مطالعات حقوق بشر اسلامی، دوره 12، شماره (4) پیاپی (31)، ص 7-27.
- 10- زاهدی، محمدرضا. «مهاجرت و امنیت: واکاوی پیوندهای دوسویه در افغانستان». «فصلنامه امنیت ملی افغانستان»، شماره ۲، ۱۴۰۰.
- 11- شاه آبادی، دکتر ابو الفضل، پوران، رقیه (1388). اثر مهاجرت مغزها بر رشد اقتصادی (مطالعه موردی ایران). ناشر: فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی، شماره (52)، ص 35 تا 63.

- 12- صفایی، جواد (1374). توسعه و تحول حقوق پناهندگان، چاپ اول، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه.
- 13- عسگری، حشمت الله؛ تقوی، مهدی؛ عسکری، منوچهری، و شاکری، عباس (1387). بررسی علل فرار مغزها از کشورهای در حال توسعه به کشورهای OECD در قالب مدل جاذبه. فصلنامه اقتصاد مقداری، دوره 5، شماره (2)، صص 1-22.
- 14- محسنی، سارا (1389). بررسی نقش کمیساریای عالی پناهندگان در ایران در اجرای حقوق پناهندگی، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی پیام نور.
- 15- مفتخری، علی، جعفری، محمد، اپونوری، یونس نادمی (1402)، بررسی تاثیر سرمایه اجتماعی بر فرار مغزها در کشورهای عضو سازمان همکاری های شانگ های. فصلنامه مطالعات و سیاست های اقتصادی، دوره دهم، شماره (1)، شماره پیاپی، 19، صص 153-174.
- 16- ناصر زاده، هوشنگ (1372). اعلامیه های جهانی حقوق بشر. تهران: جهاد دانشگاهی.

References

- 17- Carling, J. (2002). Migration in the age of involuntary immobility: Theoretical reflections and Cape Verdean experiences. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 28(1): 5-42
- 18- International Organization for Migration (IOM). *Afghanistan Migration Profile 2021*. Geneva: IOM, 2021
- 19- Turton, D; Marsden, P. (2002). Taking Refugee for a Ride? The Politics of Refugee Return to Afghanistan, Kabul: Afghanistan and Research Evaluation Research
- 20-https://www.darivooa.com/a/iom-says-millions-of-afghan-are-facing-a-decision-either-displace-in-country-or-leave-the-country-/7905433.html?utm_source.com
- ²¹ https://www.darivooa.com/a/iom-says-millions-of-afghan-are-facing-a-decision-either-displace-in-country-or-leave-the-country-/7905433.html?utm_source.com
- 22-<https://www.darivooa.com/a/about-eight-million-afghans-have-migrated-in-the-past-five-years-iom-reported/7727123.html>
- 23- <https://www.afintl.com/202406129127>
- 24- <https://tahlilroz.com/?p=6080>
- 25- <https://iran.un.org/fa/>
- 26- <https://da.azadiradio.com/a/33034707.html>
- 27-<https://reporting.unhcr.org/afghanistan-situation-global-report-2023>

- 28- <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url>
- 29-<https://reporting.unhcr.org/afghanistan-situation-global-report-2023>
- 30- <https://www.unhcr.org/af/about-unhcr/figures>
- 31- <https://www.unicef.org/appeals/afghanistan>
- 32-<https://www.icati.org/knowledge-share/resources/08-2023/supporting-displaced-people-afghanistan-and-host-communities>
- 33-<https://www.who.int/emergencies/funding/health-emergency-appeals/2023/2023/2022-appeals/appeal-afghanistan>
- 34- <https://unis.unvienna.org/unis/en/pressrels/2009/unisnar1050.html>
- 35- <https://www.unaids.org/en/resources/presscentre/featurestories/2010/april/2010>
- 36-<https://aprrn-afg.org/migration-news/over-2-4-million-afghan-refugees-returned-from-iran-and-pakistan-since-2023-iom-reports>
- 37-<https://www.unicef.org/afghanistan/documents/unicef-afghanistan-humanitarian-situation-report-30-1-november-2024>
- 38- Turton, D; Marsden, P. (2002). Taking Refugee for a Ride? The Politics of Refugee Return to Afghanistan, Kabul: Afghanistan and Research Evaluation Research
- 39- UNODC (2022). Annual Report. United Nations Office on Drugs and Crime
- 40- UNICEF (2023). Annual Report. United Nations International Children's Emergency Fund
- 41- United Nations Human Rights Council (2022). Annual Report. UNHRC
- 42- United Nations Development Programme (UNDP). *Human Development Report 2023: Leaving No One Behind in Migration*. New York: UNDP, 2023
- 43- World Bank. *World Development Report 2023: Migrants, Refugees, and Societies*. Washington, DC: World Bank Publications, 2023

Examining the Role of International Organizations in Supporting Afghan Migrants

Abdullah Qayomi⁶² & Enayatullah Naweed⁶³

Abstract

The migration of millions of citizens, especially following recent political and security developments, has become a complex and multidimensional international challenge due to political, economic, and social crises, necessitating international cooperation for management. In this context, international organizations such as the United Nations, the International Organization for Migration, and other humanitarian agencies have played a significant role in supporting Afghan migrants. These entities have actively participated not only by providing humanitarian aid but also by planning for asylum, relocating migrants to safe countries, and offering legal support.

This research examines the support provided by international organizations to migrants, the factors influencing Afghan migration, its consequences for individuals and society, and suggested strategies to reduce this trend. Findings indicate that international organizations, humanitarian agencies, and institutions have played an active role in supporting Afghan migrants. Migration has brought numerous negative consequences, including brain drain, reduction of skilled labor, and cultural and social crises in the country. Deportation policies have also placed additional pressure on the Afghan government, migrants, and international organizations.

Utilizing a descriptive approach and drawing on theories of scholars and case studies, this article provides a deep analysis of this phenomenon. Results show that to manage this challenge, it is essential to implement policies such as creating sustainable job opportunities, improving internal security, developing educational and health services, and implementing supportive programs for the return of migrants. We hope that the findings of this study will assist policymakers in developing effective programs to control and manage migration.

Keywords: Migration of Afghans, Factors of Migration, Support of International Organizations, Consequences of Migration, Strategies for Reducing Migration.

⁶²- Department of Jurisprudence and Law, Faculty of Sharia, Salam University, Kunduz Branch.

⁶³- Department of Jurisprudence and Law, Faculty of Sharia, Salam University, Kunduz Branch.

* Corresponding Author Email: abdullahqayomi1990@gmail.com, Tell:0093771740241